

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCOVENEC

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Pamet je zmagala

V Parizu pričakujejo vrnitve odposlanca francoske vlade, ki se v Burgosu razgovarja z odgovornimi politiki nacionalne Španije, da potem nemudoma priznajo generala Franca in njegov režim kot pravega vladarja nove Španije.

Francija je tudi še po katastrofalnem zlomu rdečega režima in njegove vojske vse do danes oklevala, ali bi generala Franca priznala ali ne. To njeno zadržanje, ki se je zdelo tembolj nerazumljivo, ker je angleška diplomacija že delj časa usmerjala svojo politiko napram Španiji v popolnoma nasprotnem pravcu, ima svoj vzrok v notranjepolitičnem položaju Francije, kakor tudi, in to še bolj, v zunanjepolitičnih dejstvih, ki jih v Parizu presojajo nekoliko bolj pesimistično kakor v Londonu. Kar se tiče prvega, ima ljudska fronta v gotovih krogih še vedno večji vpliv, nego ei ga želi zunanji minister g. Bonnet, in še danes na podlagi svojega »svobodnomislelnega« programa, ki se zelo približuje zamisli svetovne revolucije, pritiska z vsemi silami na francosko vlado, da bi generala Franca ne priznala in vse svoje diplomatične sile slej ko prej dajala na razpolago pobeglim kolovodjem španskega levičarstva.

Toda položaj Leona Bluma in njegovih prijateljev, ki so za časa, ko so bili na vladi, politiko francoske republike v vseh ozihrh tako zelo zavozili, da so do kraja oslabilili njen ugled ter so krivi tudi umika Francije pred avtoritarnima državama na monakovski konferenci, je preveč omajan, da bi mogel preprečiti priznanje tega, kar se v Španiji dejansko in nepopravljivo zgodi, če ne bi francoska vlada imela pomislekov proti temu s stališča svoje varnosti in svojega položaja na Sredozemskem morju. Francija se boji, da se ne bi nacionalna Španija po svoji sijajni zmagi priključila na os Rim—Berlin, tako da bi ee na Pirenejih v resnici pojavila tieta tretja fronta, o kateri se že dolgo govori in katera bi francosko vojno silo, ki bi bila zapletena v borbo na Renu in na Alpah, vezala tudi na jugu. Vrh tega pa bi Balearski otoki zapirali pot francoskim silam iz Afrike v Evropo in narobe.

Ko je francoska vlada poslala v Burgos senatorja Berarda, jo je vodila misel, da bi priznanje nacionalne Španije od strani francoske republike bila posledica, oziroma protiusluga za to, da bi ee Španija, ako bi ee ne hotela ali ne mogla naravnost pridružiti obnovljeni angleško-francoski antanti, načeloma desinteresirala v diplomatični borbi med veledemokracijami in avtoritarnimi državami ter zavzela stališče, ki bi z ozirom na prirodni položaj in koristi, ki so Španiji že stoletja narekemale prijateljsko politiko nasproti Angliji in Franciji, odgovarjalo ali vsaj bitno ne nasprotovalo potrebam in namenom Francije v Sredozemskem morju, kjer ima danes hudega in nevarnega nasprotnika.

Zdi ee, da se to vprašanje v Burgosu med senatorjem Berardom in zunanjim ministrom Francove vlade ni razjasnilo v konkretni in vseskozi obvezni obliki, ker je Francov zunanji minister, general Jordana, izjavil, da ee Španija ne more s Francijo mednarodnopravno obvezati s pogodbami, če ni prej od nje tudi mednarodnopravno priznana. Ta vseskokor neizpodbitno veljavni argument španskega generala in politika, na katerega leva fronta očitno ni računala, je takoj razorožil francoske nasprotnike nacionalne vlade, najbrž v popolno zadovoljnost Berarda samega, ki je znan kot dober diplomat in duhovit človek, ki je kot južni Francoz obenem zelo prekanjen. On dobro ve, da se bo mogla Francija pošteno razgovarjati in pogajati z nacionalno Španijo in tudi računati na uspeh šele potem, ko jo bo priznala brez vsakih pogojev in ji pri tem prišla sama brez vsakih skritih misli in namenov nasproti. Ko ee priznanje izvrši, ee bo šele videlo, kam ee bo nacionalna Španija končnoveljavno nagnila, dočim bi general Franco, ako bi mu Francija odrekla akt, ki ga je izvršila že cela vrsta držav v Evropi, čisto gotovo in naravnost po sili stopil na pot, ki reže francoske interese v tem za Francijo tako zelo važnem predelu Evrope.

Ker je tudi Velika Britanija storila vse, kar je v njeni moči, da se to vprašanje spravi s sveta s formalno-juridičnim priznanjem Francove vlade, evet ne bo več presenečen, ko bo francoska vlada že v nekaj dneh storila ta politično nujni in edino koristen korak in imenovala svojega poslanca v Burgosu ter se za vedno poslovila od gospodov Negrina in del Vaya, čijih politika je stala Franciji prav gotovo eno milijardo frankov, če ne več. In to čisto po nepotrebnem in v škodo Francije in svetovnega miru.

Francoski parlament sklenil priznati generala Franca

Intrige ljudske fronte so bile brezuspešne

Anglija pritisnila z vso silo

Pariz, 24. febr. AA. (Havas) Kakor pravijo v francoskih diplomatskih krogih, se razgovori med Berardom in generalom Jordano nadaljujejo pod zelo zadovoljivimi pogoji. Berard se ne bo vrnil v Pariz pred nedeljo zjutraj.

Zdi se, da bodo v ponedeljek na seji vlade istočasno s priznanjem španske nacionalistične vlade tudi sklenili, da vlada zaprosi za pristanek na imenovanje novega francoskega veleposlanca v nacionalistični Španiji.

Kdo bo francoski veleposlanik v Španiji, se zdaj še nič ne ve. Že zdaj se zdi zelo verjetno, da bosta sklepa Pariza in Londona glede priznanja vlade v Burgosu objavljena istočasno v obeh prestolnicah.

Uradni angleški krogi zanikajo vesti, da bi bili Velika Britanija in Francija poskušali v zadnjem času doseči premirje v Španiji. Ti krogi naglašajo, da je priznanje nacionalistične vlade v Burgosu le še vprašanje dneva.

V zadnjem času so francoski levičarji in angleški laburisti napeli vse sile, da se priznanje generala Franca prepreči in Daladier se jim je v skrbi za večino v parlamentu vdal. Toda energični pritisk Anglije je razpršil vse nade leve in Daladier se je ojunčil. V Londonu se republikansko špansko veleposlaništvo že pripravlja, da zapusti dosednji kraj svojega poslovanja.

Debata v francoskem parlamentu

Pariz, 24. febr. c. Danes popoldne se je v francoskem parlamentu razpravljalo o tem, ali naj Francija takoj prizna vlado generala Franca. Nujno priznanje je zagovarjal sam predsednik vlade Daladier, ki je imel v tej zadevi zelo jase in odločen govor. Zahteval je ob koncu svojega govora, da naj parlament takoj izglasuje to priznanje in je na to zahtevo navezal vprašanje zaupnice.

V svojem govoru je Daladier najprej poudaril, da je pristaš načela, da mora biti Francija povsod navzoča. Posebno pa mora biti Francija tam, kjer gre za njene koristi, in to je sedaj gotovo v nacionalistični Španiji. Toda tudi v tem vprašanju bo Francija postopala enotno z Anglijo in se zato v tem vprašanju francoska vlada ne bo prav nič oddaljila od politike sedanje angleške

vlade. Nujnost priznanja vlade generala Franca pa je potrebna posebno zaradi tega, ker se bo francoska politika v bližnji bodočnosti morala izmotati iz zelo velikih in nevarnih sporov in zato zahteva zvestobo politiki miru, ki jo vsi gojimo, da se takoj izvrši priznanje vlade generala Franca.

Seveda so levičarji hudo napadli vlado zaradi te politike in je najostreje proti vladi govoril bivši finančni minister v Blumovi vladi Vincent Auriol. Toda vlada je vkljub temu vztrajala pri svoji zahtevi in postavila vprašanje zaupnice. Glasovanje se je začelo ob 18.10 ter se zaključilo ob 18.30, ko so začeli šteti glasove. Štetje glasov bo končano ob kakih 19.30.

Daladier dobil zaupnico Priznanje v ponedeljek

Pariz, 24. febr. c. Francoski parlament je izglasoval vladi v vprašanju priznanja vlade generala Franca zaupnico, in sicer s 323 proti 261 glasovom.

Vlada bo zato v ponedeljek sprejela sklep, da se prizna režim generala Franca kot zakonit in bo predlog na ministrski seji postavil Daladier sam, kakor je danes izjavil v začetku svojega govora v parlamentu.

Anglija in Francija v obrambo miru

London, 24. febr. Včerajšnji govor lorda Halifaxa v lordski zbornici o britanski zunanji politiki, posebno pa še o njenih evropskih izgleh, je naletel v angleški javnosti na nenavadno ugoden odmev. Ves jutranji tisk komentira posamezne odstavke njegovega govora, zlasti one odstavke, ki se nanašajo na solidarnost obeh zapadnih demokracij. Dokaz iskrene solidarnosti s Francijo in pripravljenosti Anglije, da ji prisloči v pomoč, če treba, je lord Halifax dejal, je bližnji obisk predsednika francoske republike Lebruna v angleški prestolnici. Ta solidarnost med obema zapadnima demokracijama ne počiva samo na zemljepisnem položaju obeh držav, temveč tudi na identičnosti interesov obeh velesil. »Daily Telegraph« trdi v

evojem komentarju, da ni samo fraza, če se ugotovi, da danes nieta samo vladi Anglije in Francije za takšno politiko, temveč tudi naroda obeh držav, ki sta tesno povezana v prišernem prijateljstvu, pripravljena braniti svojo domovino. Nova obrambna zveza med obema državama gre mnogo dalje, kot je šla Antante Cordiale pred svetovno vojno. Takrat se je Anglija pomisljala in ni sporočila naprej svojeje namena. Tudi napad na Belgijo jo še ni prisilil, da bi zavzela odločno stališče. Danes se pa vladi obeh velesil in tudi oba naroda zavedata obstoječih obveznosti in jih bosta takoj izpolnila, če bi bilo potrebno. Angleško-francoska zveza pa ne predstavlja nevarnosti za mir, ampak ga le pomača ohraniti, zakaj ne v Angliji ne v Franciji ni nikogar, ki bi želel preventivne vojne. Z druge strani pa si je treba zapomniti opomin lorda Halifaxa, da bodo oni, ki mislijo, da lahko iz angleške dobre volje za mir kujejo kapital, iznenadeni z angleško sposobnostjo in pripravljenostjo, ki je predvsem zato tu, da brani angleško svobodo.

Razgovori z Nemčijo

London, 24. febr. b. »Times« poroča, da je nemški veleposlanik von Dirksen imel razgovor z angleškim zunanjim ministrom lordom Halifaxom tik pred svojim odhodom v Berlin. Pri tej priliki ga je informiral o vsebini svojega govora, ki je napravil veliko senzacijo, ker ee Anglija odredka vojni kot orodja za rešitev gospodarskih in političnih vprašanj, kakršna klavzula je bila svoječasnno vnešena tudi v Kellogov pakt.

Amerika noče dražiti Japonske

Washington, 24. febr. AA. Parlament je sprejel ob 368 proti 4 glasovom predlog zakona polanca Winstona, na osnovi katerega se predvideva pojačenje in graditev 12 letalskih in pomorskih oporišč na Pacifiškem oceanu. Alaski in Karajskih otokih. Krediti znašajo 45 milijonov dolarjev. Predlog za ureditev letalskega oporišča na otoku Guam je bil s 193 proti 164 glasovom odbit.

Odklonitev tega predloga pomeni, da Amerika noče dražiti Japonske, ki je izjavila, da bi utrditev otoka Guam v Pacifiku smatrala za hudo izzivanje.

Konklave

Rim, 24. febr. b. Priprave za konklave so se danes končale. V papeškem poslopju se nahajajo poleg Sikstinske kapele urejene celice za kardinale. Prav tako je urejena tudi Sikstinska kapela, v kateri bodo imeli kardinali sestanke za časa konklava. Konklavu prisostuje 62 kardinalov, katerim je dodeljeno 120 konklavistov, razen tega bo zaprtiga z njimi še 11 moč tehničnega osebja, med njimi zdravniki, brivci, kuharji itd.

Danes dopoldne je bil 14. plenarni sestanek kardinalskega kolegija, na katerem je bilo navzočih 52 kardinalov. Seja je trajala okoli pol ure ter so na njej ugotovili, da so vse priprave končane in da bo konklave pričel 1. marca. Prvo glasovanje bo 2. marca zjutraj ter bo okrog poldneva že znan izid tega glasovanja. Po plenarni seji kardinalskega kolegija sta se sestali dve kardinalski komisiji, ki imata nalogo, da ukreneta vse potrebno, da storjene priprave ostanejo veljavne do pričetka samega konklava.

Dunajska vremenska napoved: menjaee zelo oblačno, lahen dež, sicer milo in vetrovno. Zagrebska vremenska napoved: oblačno.

Vse velesile snubijo Poljsko

Poljska ostane prijateljica enega in drugega bloka in želi življenjskega prostora svojemu naraščajočemu prebivalstvu

Varšava, 24. febr. Z ozirom na obisk italijanskega zunanjega ministra Ciana se bavi poljsko časopisje s pomenom tega dogodka, ki ima seveda tudi velik mednarodni vpliv. Omembe je vreden predvsem »Express Porannij«, ki podaja mnenja poljskega zunanjega ministristva.

Ta list pravi, da je postala Poljska v zadnjem času zelo zanimiv objekt mednar. politike. V času, ko prihaja na obisk italijanski zunanji minister, je napovedan tudi obisk angleškega grofa Derwenta, ki bo imel v Varšavi gospodarske ali, bolje rečeno, politične razgovore. Poljsko pa bo tudi obiskal kentski vojvoda, za njim pa podtajnik v trgovinskem ministristvu Hudson, ki bo potem odpotoval v Moskvo.

»Express Porannij« sodi, da gre za politične akcije, zvezane z gospodarskimi interesi. Oba bloka snubita Poljsko in demokratske države so pripravljene nuditi Poljski razne kredite, zakaj bi seveda morala plačati z usmeritvijo na stran onih držav, ki ji morejo nuditi največ gospodarskih ugodnosti. Toda minister Beck — tako poudarja oficiozni list — bo ob priliki svojega blizajotege se obiska v Londonu razložil, da je Poljski v prvi vrsti

potrebna kolonija, iz katere bi dobivala surovine in v kateri bi našle prostora in dela poljske delovne sile, zakaj poljski narod naglo raste in se širi. Vrh tega Poljska želi, da se Anglija pobriga za južnosko vprašanje v tem smislu, da se Poljska tega škodljivega elementa iznebi in ga izroči v skrb in varstvo Veliki Britaniji, naj ga naseli, kjer more v svojem imperiju.

Kar pa se tiče poljskih zunanjepolitičnih smeric, jih ti razgovori in prizadevanja velesil ne morejo spremeniti. Poljska ostane prijateljica Angliji in Franciji, obenem pa ima lojalno zvezo z Nemčijo ter tradicionalne in trdne vezi prijateljstva z Italijo. Zaradi tega Poljaki pristrčno pozdravljajo prihod ministra Ciana v Varšavo.

Glede obiska Ciana naglašajo, da ima po propadu Zveze narodov in po zadnjih mednarodnih pretresih, ki so se dogodili preteklo leto, največjo važnost za okrepitev miru.

Spored obiska

Varšava, 24. febr. AA. DNB. Za obisk grofa Ciana, ki prispe v Varšavo v spremstvu svojih najbližjih sodelavcev, je določen tale spored: avdiencia pri predsedniku republike, obisk pri maršalu Rydz-Smiglyju, obiski pri ministrskem predsedniku in zunanjim ministru, odkritje spomenika polkovniku Nulu, Italijanu, ki je padel v vrstah poljskih vstašev, ogled italijanskega instituta v Varšavi, položitev venca na grob neznane vojaka, položitev venca na grob padlim Italijanom, velik državniški lov v Bjalovicah ter večje število uradnih sprejemov.

Italija dela od Jadrana do Visle

Budimpešta, 24. febr. AA. Stefani. Madžarsko časopisje pripisuje velik pomen Cianovega obiska na Poljskem in ugotavlja, da politični svet spremelja ta dogodek z največjim zanimanjem. Listi poudarjajo, da sestanek v Varšavi predstavlja novo veliko manifestacijo intenzivne in učinkovite delavnosti, ki jo razvija italijanska diplomacija na jugovzhodu in na vzhodu Evrope ter na Madžarskem.

Sprejem tuškega ministra Sukri Saradzoglu-ja na belgrajskem kolodvoru. Na desni od njega prometni minister dr. Mehmed Spaho, na levi zunanji minister dr. Aleksander Cincar-Marković

Iz seje finančnega odbora:

Naša trgovina, obrt in socialna politika

Belgrad, 24. febr. m. Svoji pozno ponoči je bil sprejet v skupščinskem finančnem odboru preračun ministrstva za gozdove in rudnike. Od Slovencev je, kakor smo že včeraj poročali, govoril poslanec dr. Joža Lavrič, ki se je med drugim zavzemal za to, da bi sklad za pogozdovanje ne bil centraliziran, kakor je sedaj, in pa g.

dr. Golia, ki je resnega ministra naprosil, naj čim prej izda nov rudarski zakon, da bi se po dolgem času izenačila tudi rudarska zakonodaja v državi. Današnja seja finančnega odbora se je pričela ob napovedanem času. Na dnevnem redu je bila razprava o preračunskem predlogu za trgovinsko ministrstvo.

Poročilo trgovinskega ministra

K proračunskemu predlogu je podal obširno in pregledno poročilo resorni minister Jevrem Tomić.

Med drugim je trgovinski minister poudarjal, da je gospodarska delavnost v letu 1938 v prvi polovici temeljila na žetvi leta 1937, v drugi polovici pa na žetvi lanskega leta. Dohodek žitarice je bil leta 1937 manjši od leta 1936. Pri koruzi pa je bil zelo velik. Sadije je leta 1937 slabo obrodilo. Uspehi našega sadjarstva l. 1938 pa so bili znatno boljši. Leta 1938 smo imeli dobro žetev žitarice in dobro sadno letino. Tudi grozdje in slive so dobro obrodile.

Industrijska delavnost

Industrija in rudništvo je leta 1938 imelo rekorden uspeh. Topliniške proizvodnje je bilo lani za 29.000.000 din več kot leta 1937, rudniške pa za 12,1%. Povečano izkoriščanje proizvodne kapacitete v naših industrijskih podjetjih je imelo za posledico intenzivnejše izkoriščanje naših surovin in njihovih proizvodov.

To je posebno ugodno vplivalo na zaposlenost naših delavcev. Število zaposlenih delavcev se je v prvih 11 mesecih 1938 dvignilo na 717.590, to je za 37.000 več kakor l. 1937. V to število pa niso vračunani rudarji in železničarji. Z njimi skupno je znašalo število zaposlenega delavstva l. 1938 okoli 850.000. Razvoj cen je lani šel v prilog našemu kmetu-proizvajalcu.

Naša zunanja trgovina

Trgovinski minister se je za tem obširno pečal z našo zunanjo trgovino ter je dejal, da se je naša zunanja trgovina l. 1938 razvijala pod vplivom spremembe v svetovni trgovini in pod vplivom gotovih vzrokov krajevnega značaja. Svetovna trgovina je padla zaradi depresije, ki je nastala na svetovnem tržišču v drugi polovici l. 1937 in v prvi polovici l. 1938. Obseg naše zunanje trgovine je znašal lani okoli 10 milijard dinarjev ter je manjši od preteklega leta, ki je bil rekord na 1 in pol milijarde. Na izvoz odpade 5047 milj., na uvoz pa 4975 milj. din. Izvoz v klirinške države je l. 1938 znašal 3333 milijonov din (66% skupnega izvoza). V neklirinške države je naša država lani izvozila blaga za 1417,1 milj. din (34%). Vlada se trudi, da bi v zunanjem ministristvu ohranila ravnotežje med izvozom v klirinške in neklirinške države. To politiko narekujejo predvsem interesi devizne narave. Iz klirinških držav je Jugoslavija lani uvozila blaga za 3306 milj. din (67,3%). Uvoz iz neklirinških držav znaša 1669,3 milj. din. Pri izvozu zavzema Nemčija še nadalje prvo mesto, drugo mesto zavzema Anglija. Na Italijo odpade izvoz 6,4%. Nemčija je tudi na prvem mestu našega uvoza in to za 1618 milj. din. Na drugem mestu je Češkoslovaška, na tretjem mestu je Italija za 444 milj. din.

V pogledu trgovinske politične delavnosti ministrstva za trgovino in industrijo je trgovinski minister dejal, da je ugoden razvoj našega gospodarstva in dobra trgovinska politika. Lansko leto je naša država sklenila 16 trgovinskih sporazumov z različnimi državami. Največ sporazumov se nanaša na ureditev naših trgovinskih in plačilnih odnosov z Nemčijo in Italijo. Trgovinski odnosi z neklirinškimi državami so pretrpeli prav tako spremembo v lanskem letu. Predvsem se je število neklirinških držav povečalo s tem, ker se je klirinški sistem ukinil v trgovini s Francijo, Belgijo in Švico. Pri vzdrževanju dobrih cen našim pridelkom je mnogo sodeloval tudi Zavod za pospeševanje zunanje trgovine, ki je bil ustanovljen leta 1929, preurejen pa leta 1937. Prav tako Privilegirana izvozna družba, ki je danes postala veliko podjetje z državnim kapitalom in se popolnoma komercialno organizirala. Glede PRIZAD-a izjavlja minister, da se bo njegovo delovanje pri dvigovanju kmetijskih cen čutilo še nadalje. Lansko leto je odkupil 18 vagonov pšenice. PRIZAD ima nadalje izvozni monopol za opij, prav tako ima monopol za izvajanje uredbe o oljčaricah.

Važnost turizma

V nadaljnjih izjavanjih je gospod minister poudarjal tudi važnost turizma. Opozarjal je, da se ta važna panoga našega narodnega gospodarstva ne sme zanemarjati. Turizem je v naši državi v stalnem razvoju. Leta 1937 je bilo v naši državi 823.673 turistov. Prvih 10 mesecev lanskega leta se je turistični promet povečal na 910.802. Minister poudarja, da je v pogledu še večjega razvoja turizma ukrenil vse potrebno. V sodelovanju z drugimi zainteresiranimi resori se bo za pospeševanje turizma ustanovil posebni turistični fond.

Za tem se je obširno pečal z

notranjo trgovino

ter omenil vse napore, ki jih je za njeno zboljšanje imelo poverjeno mu ministrstvo. Med drugim je dejal, da prepoved veleblagovine, ki je prenehala veljati 31. decembra 1938, ni bila obnovljena, toda je ministrstvo upravno naročilo banknim upravam, naj ne izdajajo novih dovoljenj za ustanavljanje velikih magazinov. To vprašanje bo dobilo svojo končno rešitev v uredbi, ki je sedaj že pred ministrskim gospodarsko-finančnim odborom.

Minister poklanja veliko pozornost pobujanju žužmarstva, ki se je pokazalo v naši državi ob gospodarski krizi. Trgovinski minister je pripravil načrt posebne uredbe o pobujanju žužmarstva. Tudi ta uredba je že pred ministrskim gospodarsko-finančnim odborom.

O bančništvu in zavarovalnih družbah

O bančništvu in zavarovalnih družbah je poudarjal g. minister, da je znaten del poslovanja, zaupanega mu ministrstvu, posvečen tudi pospeševanju bančništva in zavarovalnih družb. Glede poslovanja zasebnih gospodarskih zavodov predstavlja preteklo leto dobo nadaljnje stabilizacije. Po stanju leta 1938 je bilo v Jugos-

laviji 632 zasebnih bank. Od tega števila jih več uživa razne olajšave, tako da je bilo konec leta 1938 v državi 179 bank, ki so normalno poslovale. V roku leta 1938 je bilo ustanovljenih v Belgradu 32 delniških družb s kapitalom 70 milijonov din. V banovinah 31 družb s 159 milj. dinarjev. O poslovanju zasebnih denarnih zavodov v preteklem letu ministrstvo razpolaga samo s podatki, ki se nanašajo na 20 denarnih zavodov. Iz njih je razvidno, da so v roku leta 1938 napram prejšnjemu letu narasle samo terjatve na tekočih računih in razni upniki, kar je brez dvoma dokaz znanega zboljšanja, ki je nastalo lani. Treba pa je upoštevati septembra meseca dvignjene vloge, brez katerih bi bil uspeh na koncu leta znatno boljši. Poslovanje zaščitnih denarnih zavodov je prav tako v preteklem letu pokazalo znatno zboljšanje. Minister izjavlja, da bo v najkrajšem času izdan vzoren pravilnik o delovanju in organizaciji hranilnic, kakor tudi pravilnik o Zvezi hranilnic kr. Jugoslavije. Vse hranilnice bodo morale prilagoditi svoje pravilnike vzornemu pravilniku in bodo morale biti članice, vlaganje v Zvezi hranilnic, ki bo zbirala statistične podatke in bo izvajala kontrolo nad mestnimi hranilnicami. Lani so bile konference zaradi izdelave zakonskih določil za poslovanje banovinskih hranilnic. To vprašanje, tako napoveduje minister, bo v najkrajšem času stavljeno z dnevnega reda. Prav tako bo v najkrajšem času izdelano ministrstvo zakon o bankah. V ministristvu imajo pripravljen še vedno načrt tega zakona, toda ta načrt se mora temeljito spremeniti.

Industrija in obrt — Naši varčevalci

Glede industrije in obrti pravi minister, da se je prav tako naša industrijska proizvodnja lani povečala v primerjavi s prejšnjim letom. Napredek industrijskega delavstva v letu 1938 se zrcali tudi

Poslanec dr. Golia o industrializaciji

Potem je govoril poslanec dr. Adolf Golia. Smatra za svojo dolžnost, da se ne peča s krajevnimi vprašanji, temveč da razpravlja o proračunskem predlogu trgovinskega ministrstva s splošnih državnih in narodnih interesov. Trgovinski minister je v svojih izjavanjih omenjal nasprotje med poljedelstvom in industrijo. Govornik je mnenja, da takega nasprotja danes na splošno več ni, vsaj pri onih poljedelcih in industrijskih ne, ki imajo pravilno razumevanje za prečja vprašanja gospodarske politike. Pogosto se ponavlja vprašanje o gospodarski strukturi naše države. Navadno se trdi, da je 80% naše države poljedelska. Govornik omenja, da so se ti odstotki v poznejših časih nekoliko spremenili, da se več ali manj stalno spreminjajo. To je tudi potrebno, saj je znano, da zadeva naš agrarni izvoz na vedno več težav. Potrebno je, da se ustvarijo državni novi močni konsumenti poljedelske proizvodnje. Na primer sredstvo za to je ustvarjanje nove domače in nacionalne industrije. Tudi agrarci zahtevajo danes v svojem lastnem interesu industrializacijo. Govornik se sklicuje na tozadevno izvajanje bivšega kmetijskega ministra dr. Frančiča na konferenci na Bledu lanskega leta. Dejanjsko se je v povojnih letih v naši državi ustanovilo mnogo novih industrijskih podjetij.

Trgovinski minister je v svojih izjavanjih omenjal naše severne banovine, in to v tej zvezi, da se opaža gibanje industrializacije proti jugu. Vsekakor pa smatra govornik, da je treba vstaviti tezo, da se industrijska podjetja ne ustanavljajo v bližini državnih meja. Za nekatere banovine je to vprašanje življenjskega pomena. Saj živi velik del prebivalstva neposredno ali posredno od industrijske delavnosti. Industrija spada tja, kjer so naravni predpogoji za njeno poslovanje in uspevanje. Ne gre tu le za surovine, važni in merodajni so tudi drugi momenti, zlasti pogonska sila in sredstva za njeno proizvajanje ter sposobnost delovne sile. Ti pogoji so v onih delih države, kjer je že danes industrija močno razvita. Govornik omenja, da se je glede industrializacije naše države na splošno postopalo brez pravega sistema in programa. Smatra za potrebno, da se določi industrializacijski program, da se določijo smernice, po katerih naj se postopa pri izdajanju industrijskih koncesij. Ne sme biti odvisno le od prostega preudarka uradnika, ki prosijo slučajno rešuje, kdaj se v konkretnem primeru koncesija izda ali ne. Važno je tudi, da se enkrat za vselej razreši vprašanje, v koliko in pod kakšnimi pogoji naj se dovoli sodelovanje inozemskega kapitala. Govornik priporoča, da se v tem smislu odredi anketa, na kateri naj se določijo omenjene smernice. Smatra, naj bi bila industrijska politika osredotočena v trgovinskem ministristvu. Povsem jasno je, da morajo pri tem sodelovati tudi drugi resori, toda vodstvo in eksekutiva industrijske politike naj bo v rokah trgovinskega ministristva, zlasti glede vodstva trgovinskih pogajanj z drugimi državami, ki so za naše gospodarstvo važnega pomena. Govornik se ne strinja z dosedanjim postopanjem glede sestavljanja delegacij za trgovinska pogajanja. Smatra za potrebno, da se vsi ti posli vršijo v ozkem kontaktu s prizadetimi gospodarskimi krogi. Govornik je mnenja, da naj gospodarski predstavniki neposredno sodelujejo pri trgovinskih pogajanjih, in to kot polnopravni člani delegacij. Govornik naproša ministra, naj bi to pri sestavi bodočih delegacij upošteval.

Govornik se v celoti pridružuje stališču g. ministra do industrije in obrti. Pravi, da je industrializacija obenem tudi pospeševanje obrtne delavnosti. Govornik nazadnje opozarja g. ministra na izredno važnost pospeševanja turizma. To vprašanje je za znaten del prebivalstva v naših turističnih krajih življenjskega pomena. V naših naravnih lepotah imamo še ogromno neizkoriščenega kapitala. Na tem polju so neomejene razvojne možnosti. Ministra naproša, da posveti razvoju in pospeševanju turizma vso svojo pozornost.

v samem narastku industrije. Lani je bilo izdanih 244 dovoljenj za zidanje raznih industrijskih podjetij v državi. Po podatkih, ki jih ima trgovinsko ministristvo, se 77% vse industrije nahaja v treh severnih banovinah naše države. Lani se je povečala tudi povprečna mezda vlaganega delavstva za 1 din. To povečanje je bilo v korist osebam, zaposlenim izven industrije, ki so bile večinoma slabše plačane kakor v industriji.

Minister poudarja, da je največji problem naše industrije, vprašanje njenega financiranja. Zaradi pretežne agrarne strukture brez razvoja domače tehnike in industrijskih tradicij je težko dobiti denarna sredstva za graditev in kreditiranje naše industrije. V tem pogledu minister pohvalno omenja severozahodne pokrajine naše države, kjer je silno razvit čut varčevanja.

Tuj kapital

Od okoli 13 in pol milijard din, ki so investirani v jugoslovanski industriji, je okoli 7 milijard investiranih z manjšim sodelovanjem tujega kapitala. Čisti tuji kapital brez sodelovanja jugoslovanskega kapitala znaša 1 milijardo din. V podjetjih s pretežno tujim kapitalom je vloženih blizu 4 milijarde din. V podjetja z jugoslovanskim kapitalom pa je vloženih okoli 2 milijarde din.

V Sloveniji 750 industrij ter 25.000 obrtnikov

Sklepna izvajanja je minister posvetil vprašanju našega obrtništva. Pravi, da je bilo v prvih osmih mesecih lani izdanih v državi okoli 8000 dovoljenj za ustanovitev novih zasebnih delavnic napram 6500 dovoljenjem, kolikor jih je bilo izdanih v istem razdobju leta 1937. V istem času je bilo izdanih 1600 odpovedi. Po posameznih banovinah je posebno velik prirastek novih obrtniških delavnic v dravski banovini (314) in saviški (865). V Jugoslaviji pride na 100 prebivalcev ena obrtniška delavnica. V dravski banovini pride na 1.200.000 prebivalcev okoli 750 industrijskih podjetij in okoli 25.000 obrtnih delavnic. Za pospeševanje domače obrti ima po izjavi ministra precej zaslug tudi Zavod za pospeševanje domače obrti. Minister nazadnje izjavlja, da bo vso pozornost posvetil ustanovitvam novih obrtnih sol, v katerih bo mladina dobivala potrebno strokovno izobrazbo. Izvajanja g. ministra so poslanci nagradili s toplim odobravanjem.

Poslanec dr. Koce o Zavodu za pospeševanje obrti

Naslednji govornik je bil dr. Jure Koce, ki je zlasti obširno govoril o naši trgovinski politiki. Omenja, da smo od aktivnega trgovinskega salda 1200 milijonov din v letu 1937 padli na trgovinski aktivni saldo v znesku 72 milijonov dinarjev v preteklem letu. Omenja, da se pri nas z merodajne strani podpira samo izvoz žita in živine. Ugodne cene, ki jih na primer nudi Nemčija in s katerimi naši izvozniki kalkulirajo, niso realne, ker na koncu koncev naši izvozniki nikdar ne vedo, kako se bo končal obračun iz-

Poslanec dr. Koce o Zavodu za pospeševanje obrti

Naslednji govornik je bil dr. Jure Koce, ki je zlasti obširno govoril o naši trgovinski politiki. Omenja, da smo od aktivnega trgovinskega salda 1200 milijonov din v letu 1937 padli na trgovinski aktivni saldo v znesku 72 milijonov dinarjev v preteklem letu. Omenja, da se pri nas z merodajne strani podpira samo izvoz žita in živine. Ugodne cene, ki jih na primer nudi Nemčija in s katerimi naši izvozniki kalkulirajo, niso realne, ker na koncu koncev naši izvozniki nikdar ne vedo, kako se bo končal obračun iz-

Poslanec dr. Lavrič zahteva v zunanji trgovini večjo skrb za kmeta

Za njim je govoril dr. Lavrič, ki pravi, da čeprav je preračun trgovinskega ministristva majhen, spada vendarle med najvažnejši resor. Njegova dolžnost je, da skrbi za napredek trgovine, industrije in obrti v naši državi, v čemer gledamo glavni gospodarski program, to je oni vzvod, ki naj dvigne narod do blagostanja, do zaposlitve delovnih sil, absorbira naš demografski prebitek in ustvarja tehnično ozadje naše narodne obrambe. Važnost tega resora se je že povečala od gospodarske krize. Odtlej se je gospodarska struktura bistveno spremenila. Od kolikor tolikšnega liberalizma smo prišli v dirigrano gospodarstvo. Važnost onih državnih organizacij, ki vodijo gospodarstvo, je vse drugačna, kakor je bila še do leta 1929. To se izraža na vseh področjih gospodarstva. Govornik v naslednjem omejuje samo na posledice, ki so nastale za nas na trgovinskem področju. To so avtarktične težnje posameznih držav dirigranega deviznega prometa, reorganizacije industrijskih držav. Uvedba kontingentov, preferencialov popolnoma spreminja dosedanje sliko ter je trikotniški promet skoraj izginil. Ne samo gospodarske razmere v zunanji trgovini, ampak tudi spremembe gospodarskih načel in političnega položaja so izraz naše zemljepisne lege in zunanje-politične konstelacije.

Dr. Lavrič podčrtava, da ta ne gre samo za vprašanje kliringa in deviz, ampak za vprašanje gospodarske odvisnosti ali neodvisnosti. Govorec o sistemu preferenciranja kmetijskih izdelkov zahteva, da se poveča prav tako pozornost živini kakor žitaricam. Indeks gibanja cen dokazuje, da smo dosegli pri živini samo 65,7 točk, napram 85,2 točki pri žitaricah. Graja politiko za pospeševanje zunanje trgovine, ki ima monopol glede izvoza živine v Nemčijo in ki odtrgava od doseženih cen ne le samo one takse, ki so z uredbo določene, ampak še tudi večje zneske, s katerimi potem svojevolično razpolaga. S tem pa pristika cene živini navzdol, kar zadeva tudi domačo potrošnjo, ki je pa mnogo večja kot izvoz. Dalje graja način razdeljevanja kontingentov in zahteva, da se postavijo objektivni kriteriji glede razdeljevanja. Ugotavlja, da vlada v javnosti do Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine veliko nezaupanje. Morda je temu vzrok tudi lanske debata v parlamentu, ki še nikakor ni zaključena, ker ne vemo, kaj so dotične komisije ugotovile. Zahteva mešano komisijo, v kateri naj bodo tudi zastopniki parlamenta, da ugotovi poslovanje zavoda za pospeševanje zunanje trgovine.

voza. Zgodilo se je, da so naši izvozniki kalkulirali z marko v vrednosti 14,30 din, katere vrednost pa je padla na 13,80 din, s čimer so bile vse kalkulacije naših izvoznikov sprevržene. Če se vsi momenti vzamejo v poštev in v dobro oceno, pridemo do zaključka, da položaj nujno zahteva, da se čim prej izvrši temeljita sprememba v vodstvu naše zunanje trgovine. Kdorkoli se je zanimal za razvoj in delo Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, ki je naša najkompetentnejša tozadevna ustanova, je brez dvoma moral ugotoviti, da v desetih letih svojega obstoja ni ta ustanova niti toliko napredovala, da bi vsaj zbrala in uredila celoten material, ki je potreben za politiko našega državnega gospodarstva.

Celotno poslovanje zavoda se je koncentriralo samo na pospeševanje izvoza nekaterih proizvodov in to samo na klirinška tržišča Srednje Evrope. Zavod ima še vedno svoje stalne delegate. Samo v nekaterih klirinških državah, kakor na primer v Nemčiji in Češkoslovaški, na vseh ostalih ogromnih tržiščih pa zavod nima svojih predstavnikov in sploh ne dela na teh tržiščih kljub temu, da vsa ta tržišča znatno obremenjujejo našo trgovinsko bilanco s svojim uvozom, ki ga moramo mi plačati skoraj vedno z zdravimi in dragimi devizami. Če upoštevamo proračun te ustanove, potem moremo upravičeno zahtevati, da ta ustanova enkrat dela za celotno našo izvozno trgovino, da obdeluje vse trge, na katerih obstoji možnost za plaširanje naših proizvodov in da je strokovni vodnik, propagator in zaščitnik naših izvoznih interesov.

Toda po sedanjih organizaciji Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine ta zavod ne more svoje naloge z uspehom vršiti. Že v zakonu o ustanovitvi tega zavoda iz leta 1929 je bilo določeno, naj vodi to ustanovo strokovni odbor, ki bi ga sestavljali predstavniki vseh gospodarskih zborskih in držav. Če se to ni zgodilo skozi deset let, je potrebno, da se ta zakonska odločba čimprej oživo-tvori, ker le na ta način bomo dosegli strokovno vodstvo te ustanove. Ta ustanova lahko uspešno deluje in razvija svoje naloge samo v najmočnejšem sodelovanju z gospodarskimi zborskimi. Poleg tega je treba čimprej rešiti vprašanje trgovinskih delegacij ter ne smemo še nadalje odlasati z dobrimi organizatorskimi akcijami na novih tržiščih v državi a svobodnim deviznim prometom.

Nadalje priporoča dr. Koce, da je potrebno z USA skleniti trgovinsko pogodbo. USA bi lahko predstavljala za naše surovine važnega odjemalca. Prav tako bi se izplačala sklenitev trgovinske pogodbe z Egiptom, ki bi lahko postal odlični odjemalec našega blaga in cimenta. Poleg vse pozornosti, ki jo moramo posvečati zunanji trgovini, je treba prav posebno delati na tem, da se okrepi naše notranje tržišče. V tej zvezi nam je nujno potrebna industrializacija, ki predstavlja glavni faktor za okrepitev domačega tržišča. Spisek industrije iz leta 1933, s katerim se centralizira izdaja dovolil, je treba čimprej revidirati. V zvezi s tem prehaja na obrtniški stan in k zaščiti gospodarske neodvisnosti srednjega človeka. Ako gremo s tega stališča, moramo takoj razumeti upravičene zahteve obrtnikov, da se onemogoči žužmarstvo, kar bi se preprečilo na ta način, da bi se izvrševalcem odvzelo orodje. Zahteva trgovcev, da se prepove ustanavljanje velikih trgovin, je prav tako upravičena, ker gre tu za eksistenčne interese trgovskega stanu. Zahvaljuje se trgovinskemu ministru, ker je dal administrativna navodila banom, da ne smejo izdajati dovoljenj za velike trgovine. Naproša ga, naj izda čimprej uredbo o prepovedi ustanavljanja velikih trgovin.

Za njim je govoril poslanec Joca Georgijević, nato pa Andjelko Mihajlovič, ki je kritiziral delo Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine in PRIZAD-a.

Dalje zagovarja potrebo po emotrenem vladstvu zunanje trgovinske politike. To politiko vodi danes trgovinski oddelek ministristva za trgovino in industrijo. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine. PRIZAD, gospodarski pomočnik ministra za zunanje zadeve dr. Pilića, finančni minister (bančni in valutni oddelek) in Narodna banka. Če jih je še toliko, bi želeli med njimi tudi kmetijsko ministristvo. Toda vsekakor je potrebno med temi činitelji koordinacija, ki mora eloneti na tesnem in stalnem sodelovanju. Sedaj pa se dogaja, da izda trgovinski minister kak predlog, Narodna banka drugega, finančni minister tretjega, nasprotujejo si pa drug drugemu. Dalje kritizira devizno politiko Narodne banke, ki vodi politiko uvoza, ne pa bolj potrebne politike izvoza. Pozdravlja ustanovitev zavoda za proučevanje konjunkturo, ki je določen v finančnem zakonu. Ta zavod pa naj se ne omejuje samo na proučevanje konjunkturo, ampak naj študira tudi vse tehnične predpogoje za ustanovitev pri nas še ne obstoječih industrijskih panog.

Ponovno zahteva, da se prično izjavljati poročila o nadzorstvu nad karteli. Če dosedanja zakonodaja ne zadošča, naj ee izda še zakon o kontroli cen. Končno graja pravilnik o nadzorstvu nad ustanovami človekoljubnega značaja, ki je izšel 6. decembra lani in ki grozi, da bo uničil doslej tako uspešno delovanje teh ustanov.

Preračun ministristva za trgovino in industrijo je bil sprejet ob pol 3 popoldne.

Nadaljevanje na tretji strani.

Zastopniki slovenske univerze v Belgradu

Belgrad, 24. febr. m. V Belgradu so prispeli rektor ljubljanske univerze dr. Rado Kušej ter dekana dr. Andrej Gosar in dr. Franc Kidrič. V zadevi investicijskih potreb ljubljanske univerze so bili sprejeti pri obeh slovenskih ministrih dr. Mihi Kreku in Francu Snojcu, dalje pri prosvetnem ministru Stevanu Čirihu in finančnem ministru Djordjeviću. V isti zadevi bodo sprejeti še pri drugih ministrih. Za sprejem so prosili tudi pri predsedniku vlade in notranjem ministru Dragiši Cvetkoviću.

Ljubljanski občinski svet

Ljubljana, 24. februarja. Danes je bila ob 5 popoldne redna seja ljubljanskega občinskega sveta, in sicer zadnja pred proračunsko sejo. Sejo je otvoril župan dr. Juro Adlešič in pozdravil zastopnika banske uprave dr. Fr. Logarja. Nato je župan izjavil:

Mesto Ljubljana spominu papeža Pija XI. in škola dr. Gnidovca

S toplimi besedami se je župan dr. Adlešič spominjal pokojnega papeža Pija XI. ter naglašal njegov velik duh in njegovo prizadevanje za ohranitev svetovnega mira. Papež Pij XI. bo tako v zgodovini sv. Cerkve kot v svetovni zgodovini vedno zabeležen na prvem mestu kot oseba, ki je Evropi in morda vsemu svetu ohranil mir, ko so se armade že pripravljale na boj. Ljubljana je na dostojen način izrazila svojo žalost ob smrti Nj. Svetosti. Župan je v imenu Ljubljane izrazil sožalje škofu dr. Rožmanu, meščanstvo pa je na svojih hišah razobesilo žalne zastave. Župan se je z mestnim svetom in uradništvom udeležil slovesne

zadušnice. Na županov poziv so vsi občinski svetniki zaklicali pokojnemu papežu trikratni »Slava!«
S prisrčnimi besedami se je župan spominjal tudi skopljanskega škofa dr. Janeza Frančiška Gnidovca, pokojnega profesorja dr. Albina Belarja in uglednega industrialea Alojzija Vodnika.

Proslava Cankarja in Prešerna

Župan je poročal, da smo proslavili 60 letnico rojstva Ivana Cankarja z odkritjem njegovega spomenika v dramskem gledališču in 90 letnico smrti Franceta Prešerna, zadnjega na ta način, da je mesto Ljubljana razdelila tri literarne nagrade.

Za prvega predsednika Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani je bil imenovan vseuč. prof. dr. Rajko Nachtigal, konstituirali pa so se tudi posamezni razredi. Slovenska Akademija znanosti in umetnosti je oživljena. Njeno delo naj bo za naše mesto najbolj častno in kar najbolj plodonosno za ves slovenski narod. Dostojno naj vedno predstavlja slovensko kulturo pred svetom! Vivat, crescat, floreat!

Ugoden računski zaključek

Poročilo finančnega odbora je podal prof. Dermastja, ki je poročal o računskem zaključku za leto 1936-37. Ta računski zaključek je bil razporejen in ni bilo proti njemu vloženih nih pripomb. Prof. Dermastja je dalje izjavil: Ta računski zaključek je prvi, ki ga podaja o svojem delu sedanji obč. svet. Kako je sedanji občinski svet svoje delo vršil, najbolj kaže to, da ni v njem niti ene postavke, ki bi bila v nasprotju s proračunsko prekoračena. Računski zaključek kaže, da je bilo točno tako, kakor je bilo vnaprej določeno, in da ni zabeležena nobena samovoljnost, ki so bile poprej vezikane stvar. To je omogočilo uvedba kontrole aranžiranih kreditov, ki nalaga dolžnost, da je treba likvidirati vsak račun, kakor hitro se pojavi in ki je veljaven. S tem je onemogočeno prekorajenje kreditov. Važen vzrok pa je tudi v tem, da je bil proračun za leto 1936-37 povsem realen in da se nobena postavka ni prekoračila. Tudi vsi določeni dohodki so prišli v taki višini, kakor so bili preračunani. Samo en dohodek je bil manjši, namreč doklade na državne davke, ki so znašale 60%. Izpadek tega dohodka znaša 1.116.000 din. Nikjer pa se ne dogodi, da bi doklade vrgle točno stodostotno proračunani znesek. Drugače pa je ugodno leto in resno gospodarstvo omogočilo, da beležijo dohodki prebitek 4.446.000 din. S predpisanim 10% skrajšanjem izdatkov za materialne izdatke in stroške je mestna občina prihranila 5 milj. 515.000 din. Leta 1936-1937 se je gospodarsko življenje začelo obnavljati. Dosegli smo sanacijo Mestne hranilnice in odpadle so visoke anuitete, s čemer je bilo tudi mnogo prihranjenega. Mestna občina ima sedaj prvič obratno glavnico, tako da bo mogla s 1. aprilom izplačevati svoje obveznosti, saj je bila pogosto kar v zadregi, kje naj vzame denar za uradništvu, za anuiteto in drugo, ko novi davki še niso prišli v mestno blagajno ali pa so bili že izčrpani. Že obrestovanje nove glavnice bo omogočilo, da bo občina tudi 1. aprila redno gospodarila in vse točno izplačevala.

Iz prometa aktivnih in pasivnih zaostankov je razvidna postavka 2.544.000 din starih dolgov, od katerih je plačano do malega vse, plačan pa ni samo majhen znesek, nekaj nad 100.000 din, in sicer zaradi tega, ker ni še oblastvenega dovoljenja. Aktivni zaostanki prejšnjih let znašajo 3.383.000 din, ki pa so se znižali na 2.500.000 din, ker je bila sklenjena s tvrdko Siemens-Schuckert ugodna pogodba. Od aktivnih zaostankov je bilo izterjanih leta 1936-1937 1.400.000 din. Na predlog poročevalca je občinski svet nato brez ugovora odobril računski zaključek.

Tri milijone za delavske hiše

Dalje je poročal prof. Dermastja o najetju poeojila 3 milij. din pri Javni borzi dela v Belgradu za zgradbo delavskih kolonij. Najeto posejilo se bo moralo obrestovati po 2%, amortizacija pa bo znašala tudi 2%. Letno bo treba vnesti v proračun dve anuiteti po 76.000 din. Občina bo zgradila s tem denarjem dve veliki stanovanjski dvonadstropni hiši, v katerih bo v vsaki po 24 stanovanj in pa dnevno zavetišče za 64 otrok. Vsa zgradba in oprema bo veljala 3.651.000 din. Obstoječi sklad za zgradbo delavskih stanovanj znaša 200.000 din, tako da manjka še 451.000 din. Toda obe zgradbi najbrž še ne bosta popolnoma gotovi do pomladi 1940, pozneje pa bo mestna občina vnesla za manjkajoči znesek primerno postavko v redni proračun ali pa bo najela manjše posojilo. Javna borza dela se bo na novem poslopiju vključila ali pa ji bo občina dala kako drugo garancijo.

Dr. Bohinjec je nato zahteval, da Javna borza dela bolj podpira stanovanjsko akcijo v Sloveniji, in zahteva, naj bi bilo posojilo brezobrestno. Obč. svet. Vončina, ki je ravnatelj ljubljanske Borze dela, je nato naglašal, da razpolaga s fondom za zgradnjo delavskih stanovanjskih hiš ministrstvo za soc. skrbstvo. Že poldrugo leto smo se borili za ta kredit in šele po intervenciji naših ministrov dr. Korošca in dr. Kreka smo ga zares dobili. Tudi obrestno mero določa minister za socialno skrbstvo. Ljubljana je dobila od Borze dela nad 6 milijonov za Delavski dom. Maribor za Delavski dom in stanovanjsko kolonijo 3.100.000 din, Celje 2.500.000 din, Murska Sobota 650.000 din, Kranj 750.000 din, Celje ponovno 750.000 din, Jesenice 500.000 din, Kranj ponovno 300.000 din, Rakek 300.000 din in Murska Sobota ponovno 700 tisoč din. Res je, da ima Borza dela rezerve, ki jih pa mora hraniti za primer stiske in velike brezposelnosti.

Župan dr. Adlešič naglašal, da se mestna občina zaveda, da je rešitev stanovanjske stiske v Ljubljani nujno potrebna. Mestna občina pregleduje vsa stanovanja, zlasti delavska, in ugotavlja žalostne razmere. Mestni statistik dr. Vogelink objavlja statistiko, iz katere je razvidno, da je trenutno v Ljubljani potrebnih vsaj 300 stanovanj. V bodočih dohah mora občina zgraditi vsaj vsako leto po 50 stanovanj. Mestni župan se zahvaljuje Borzi dela in se ji priporoča za nadaljnjo naklonjenost Ljubljani, prav tako se zahvaljuje ministrom dr. Korošcu in dr. Kreku, zlasti pa prejšnjemu socialnemu ministru, sedanjemu predsedniku vlade Cvetkoviču. Obenem apelira na Mestno hranilnico, naj tudi ona svoje stori, to je, naj prispeva za omiljenje socialne bede v Ljubljani. Posojilo je bilo nato soglasno odobreno.

Trgovska akademija

Med društvom »Trgovska akademija« in mestno občino je bilo sklenjeno, da najame občina posojilo 3 milijone din in zgradi šolsko poslopje, društvo pa da brezplačno svet. Proračun pa je bil prekoračen skoraj za 1 milijon din. Nekaj je pla-

čalo društvo, ostalo pa je 848.000 din primanjkljaja. Med društvom in občino je sklenjen dogovor, da društvo plača še 50.000 din v gotovini in 350.000 din v hranilnih knjižicah pri Mestni hranilnici, ostalo pa mestna občina. Društvo odstopi občini ves inventar, kolikor ga je v postopju. Občina nato prevzame palačo v svojo last. Soglasno sprejeto.

Dalje je poročal prof. Dermastja o pravilniku o gradbenih taksah, kjer je bila potrebna majhna sprememba. Poročal je tudi o raznih odstotkih in nakupih sveta. Dravskemu orožniškemu polku je dovoljeno, da sme za tri leta podaljšati pravice do brezplačne izrabe sveta za gradbo orožniške vojašnice blizu nekdanje bolnišnice za kužne bolezni za tovrstnim kolodvorom. Občina bo po ugodni ceni,

to je 35.000 din za 20.000 kv. metrov sveta mogla arondirati svoje posestvo Bokavce. Odobreno.

Občinski svet je sklenil, da občina podre svoji slabi in neodgovarjajoči hiši na vogalu Krakovske in Vrtnice ulice in v Malenškovi ulici.

Med nadaljnjimi točkami je zanimiva tudi ta, da bo občina izplačala dodatnih nagrad 23.000 din za delo pri volitvah. Občina mora upravi policije plačati še 175.000 din za vzdrževanje hiše. Sledile so razne druge manjše točke, kakor ugovori in odpisi. Načelno važen je sklep, ki ga je sprejel občinski svet, da se voda v novih hišah, ozir. tam, kjer je na novo vpeljana, dva meseca ne bo računala.

Poročilo gradbenega odbora

Je podal univ. prof. dr. Stele. Najprej je poročal o novi uredbi o razobešanju reklam in napisov po ljubljanskih ulicah. Ta uredba vnaša etrožje odločbe, da morajo biti reklame estetsko, smiselno in pravopisno odgovarjajoče ter da bo treba zanje predložiti predloge občini. Po kratki debati je bila uredba sprejeta soglasno.

Sledili so predlogi o raznih parcelacijah. Najbolj važna parcelacija je gotovo ona, ki jo je predlagala Kmetijska posojilnica, namreč za znano dvorišče na Dunajski cesti, kjer so zdaj garaže.

Program regulacijskega načrta za Ljubljano

Dr. Stele je poročal nato o programu regulacijskega načrta za mesto Ljubljano. Zakon je določal prekratek rok za izdelavo takega načrta, ki zahteva ogromno delo. Treba je navesti namreč tudi program za vse sosedne občine, ki so sosedje Veliki Ljubljani. Vendar so sedaj strokovnjaki ta načrt izdelali.

Arh. Tomažič je v debati k predloženemu načrtu podvrzel obširni kritiki ta program. Po kratki repliki dr. Steleta je mestni svet sprejel program soglasno proti glasu arh. Tomažiča. Mi bomo o tem programu še obširno poročali.

Iz seje finančnega odbora:

Ministrstvo za socialno politiko

(Nadaljevanje z 2. strani)

Finančni odbor je potem takoj pričel razpravo o proračunskem predlogu ministrstva za socialno skrbstvo in ljudsko zdravje. Besedo je dobil resorni minister Mil. Rajakovič. V svojem obširnem poročilu je med drugim izjavil naslednje: Pregledno poročilo bom podal v skupščinskem plenumu. Izrekel je zahvalo in priznanje svojemu predhodniku, sedanjemu predsedniku vlade g. Cvetkoviču, ki je ustvaril osnovne temelje za reševanje vseh današnjih socialnih problemov v državi. Vsa vprašanja so se pokrenila v področju ministrstva socialnega skrbstva in ljudskega zdravja. Minister zatem poudarja, da bo smatral za svojo dolžnost, da bo sledil smericam svojega predhodnika. Socialno politični del tega ministrstva obsega v glavnem zaščito delavstva in nameščenstva.

Uredba o minimalnih mezdah in zaštita mladine

Da bi se dvignil nivo življenja, je bila izdana uredba o določitvi minimalnih mezd, o sklepanju kolektivnih pogodb, pomiritvi in arbitraži. Uredba se je v glavnem posrečila. Povprečno zavarovana delovna mezza, ki je leta 1936 znašala 21.68 din, se je po izdaji omenjene uredbe dvignila l. 1937 takoj na 22.71 din, v letu 1938 pa je uredba pokazala še lepši uspeh in je znašala povprečna mezza 23.64 din. Važni moment v uredbi o minimalnih mezdah je določba o kolektivnih pogodbah, pomiritvi in arbitraži. Uredba je imela za cilj, da ublaži ostre in pretirane spore v odnosih med kapitalom in delovno močjo, da omogoči prijateljsko sporazumevanje glede ureditve ne le zaslužka, temveč tudi ostalih delovnih odnosov. Kot rezultat te uredbe se je pokazalo znižano število stavk. Vprašanje delovne dobe pomožnega osebja je urejeno z zakonom o zaštiti delavcev in z uredbo o odpiranju in zapiranju trgovskih in obrtnih lokalov in o delovnem času pomožnega osebja. Zaradi zaštite dela mladine bo ministrstvo posvetilo posebno pozornost vajeniškemu vprašanju. Ministrstvo bo z vsjo strogostjo izvajalo določila uredbe o omejevanju števila učencev v raznih gospodarskih panogah in o prepovedi, da mladina izpod 14. leta hodi na težja dela. Posebno pozornost pa bo ministrstvo posvetilo tudi prehrani in stanovanju javencev in bo brezvestne delodajalce najstrožje kaznovalo.

Leta 1938 je ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje napravilo tudi važen korak glede izpolnitve zakonodaje, ki se nanaša na zaščito pomorcev.

Zavarovanje delavstva

Glede zavarovanja delavcev je minister izjavil, da je tudi v tem oziru ministrstvo izdalo važne zakonske predpise. V letu 1938 se je število zavarovalnih članov pri Okrožnih uranih povečalo za 35.181 ter je povprečno število zavarovanega članstva v letu 1938 znašalo 715.192.

Omenja tudi pokrajinsko zavarovanje uslužbencev, problem, ki ga je ministrstvo za socialno politiko prav tako načelo in rešilo. Dalje omenja velike napore ministrstva, ki jih je vložilo v posredovanje dela in v pobijanje brezposelnosti.

Pobijanje brezposelnosti in podpore

Število prijavljenih brezposelnih je po izjavi ministra Rajakoviča znašalo tekom l. 1938 538.740, in sicer 11.327 uradnikov, 207.115 kvalificiranih delavcev in 365.298 nekvalificiranih delavcev. Javne borze dela so v l. 1938 posredovale za zaposlitev 30.630 oseb. V istem letu so Javne borze dela podprle in pomagale 172.595 osebam. Denarnih sredstev pa so izdali na podpore 26 milijonov 775.234 din. Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje je posvečalo vso pozornost tudi prehrani pasivnih krajev. V ta namen je bil odobren kredit 50.000.000 din za izvedbo splošno koristnih javnih del v pasivnih krajih. Ministrstvo je zavrglo prošnje za podeljevanje podpore v hrani ter je prešlo na produktivno podpiranje pasivnih krajev. Iz tega kredita je bilo doslej izplačanih 39.925.000 din.

Skrb za izseljence

Glede zaštite izseljencev je potrebnih največje skrbi, minister je izjavil, da je i našim izseljencem ministrstvo izkazovalo vso pozornost ter omenja, da se je lani izselilo iz Jugoslavije blizu 20.000 oseb, skoraj isto toliko kot l. 1937. Vrnilo pa se je iz iznozemstva v domovino okrog 15.000 oseb, tako da znaša čisti odtok okrog 5000 oseb. Glavna naloga izseljenske službe obstoja v naporih, da se preskrbi in ohrani zaposlitev našemu delavstvu, ki prihaja iz iznozemstva in da se mu zagotovijo čim boljši zaslužki. Odhajanje našega delavstva na zaposlitev v iznozemstvo je danes neprimerno bolj organizirano kot prejšnja leta. Prav tako je minister za socialno politiko in narodno zdravje posredoval v finančnem ministstvu pri podeljevanju olajšav za pošiljanje izseljenikov prihrankov v domovino.

Glede tujih inozemskih delavcev v naši dr-

Slovenska poslanca dr. Ogrizek in Gabrovšek za slov. delavce in bolnišnice

Pri razpravi o preračunu za ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje sta med drugimi govorila tudi slovenska poslanca dr. Ogrizek in Franc Gabrovšek.

Dr. Ogrizek je poudarjal, da država dolguje raznim bolnišnicam v Sloveniji, tako med drugim tudi celjski, za več let za oskrbo nameščenec več milijonov dinarjev. Zaradi tega trpe bolnišnice v svojem razvoju, ker si ne morejo nabaviti novega prepotrebneega instrumentarija. Pri celjski bolnišnici pa se na primer ne more dograditi novo nadstropje, ki je sicer že pod streho. Dr. Ogrizek se je zavzemal tudi za zopetno uvedbo brezplačnih vozovnic za prevoz živih v pasivne kraje ter za podelitev večjih kreditov za podporo pasivnim krajem. Iz teh kreditov bi se v teh krajih izvedla velika javna dela. Končno prosi ministra, da vsa ta vprašanja uredi z amandmani, če ne bi že bili določeni v predloženem proračunskem osnutku potrebni krediti.

Fran Gabrovšek pa je v svojem daljšem govoru predvsem opozoril resornega ministra Rajakoviča, naj posveti vso skrb naši emigraciji ter izseljenskem domu v Ljubljani. Nato se je pa zavzel za popravilo uredbe o podpori brezposelnega delavstva za podaljšanje pooblastil za uredbo o Delavskih zbornicah, za pooblastila o zavarovanju poljedelskega delavstva, za popravilo pravil Bratislavske skladnice, predvsem § 3, točka 3, za pooblastilo, s katerim se naj spremene zakonske določbe, glasom katerih delavstvo, ki je zaposleno pri javnih zgradbah, ne uživa iste socialne zaštite kot ostalo delavstvo, za zemljeknjižni prenos zdravilišča na Golniku na dravsko bavinovo, za nakup zemljišča za razširitev duševne bolnišnice na Studencu. Fran Gabrovšek je končno obširno govoril o potrebah ljubljanske bolnišnice in je v drastični luči orisal strašno stanje, v katerem se ta bolnišnica sedaj nahaja. Ministra je naprosil, naj stori vse, da se bodo dobili manjkajoči krediti za osebne izdatke v znesku 288.331 din in potrebni materialni krediti v znesku 2.212.505 din.

Od arbeških poslancev je govoril med drugimi tudi poslanec Todor Zivkovič, ki se je zavzemal za pokojninsko zavarovanje časnikaev.

Na izvajanja posameznih govornikov je nato odgovoril resorni minister Miloj Rajakovič. Poudaril je, da bo vse nasvete govornikov vpošteval, v kolikor bo to le mogoče. Prav tako je obljubil obema slovenskima poslancema, da bo vse njune predloge podrobno proučil in storil vse, da se uresničila. Glede pokojninskega zavarovanja časnikaev pa je Rajakovič izjavil, da zastopa sedanji ministrski predsednik in notranji minister Dragiša Cvetkovič atališče, da morajo časnikaerj dobiti svoje pokojninsko zavarovanje. Minister Rajakovič je prepričan, da bo sedanja vlada to obljubo tudi izpolnila ter mu bo tem bolj ljubo, če bo to uredbo podpisal on, ki se je sam kot predsednik vlade dalje časa udeleževal v časnikaerskem paklicu.

Poročilo tehničnega odbora

je podal univ. prof. Horvat. Poročal je o pravilniku tehničnega odbora, ki je bil soglasno sprejet.

Nova imena Draveljskih ulic

V imenu Kulturnega odbora je poročal in-spektor prof. Silvo Kranjec. Nova imena so draveljske ulice dobile v sporazumu z domačini. Imena so bodisi stara domača, bodisi po slovenskih možeh, zlasti pisateljih: Guttsmannova, Andrejšova, Draboenjakova, Stegne, Sadjarska, Kumerdejeva, Poljančeva, Devova, Saveljska, Zapuška, Bohinjčeva, Na Korošici, Krovška, Sv. Roka, Sojerjeva, Laznikova, Knobleharjeva, Majorja Lavriča, Bitenčeva, Lakovnica, Draveljska, Za krajem, Pržanjska, Cebelarska, Kovaška, Kamnogiška, Na Dolgih, Levičnikova, Zlatenk, Ledarska, Na Trati. Predlog je bil soglasno sprejet.

Prof. Dermastia je podal poročilo

trošarinskega odbora.

Poročal je o raznih ugovorih zoper trošarinske odločbe in kazni. Skoraj vsi ugovori so bili soglasno odklonjeni.

Poročilo personalno-pravnega odseka

je podal obč. sv. Avgust Novak. Poročal je o prošnjah za sprejem v domovinsko zvezo ter so bili predlogi odseka vsi soglasno sprejeti. Dalje je poročal o dveh pravilnikih, o službi hišnikov in kurjačev ter o dolžnostih in pravicah mestnega šolskega strojništva. Po kratki debati sta bila oba pravilnika soglasno sprejeta.

Na predlog odseka in v popolnem sporazumu z ravnateljstvom Srednje tehnične šole so bile letošnje mestne ustanove podeljene naslednjim dijakom te šole in delovodske šole: Janezu Mareku, Josipu Kokalju, Alojziju Mraku, Viljemu Samecu, Alojziju Potokarju, Jožefu Lužarju in Mariji Sedlarjevi. Ustanova dr. Košmerlja je bila podeljena Mihaelu Kunovarju.

Ker je inspektor prof. Kranjec odstopil, je bil izvoljen v disciplinsko sodišče dr. Anton Milavec.

S tem je bila javna seja zaključena, nakar se je začela tajna seja, ki je obravnavala razne manjše personalne zadeve.

žavi je minister izjavil, da se povsod, kjerkoli je le mogoče, gleda, da se dodeli inozemskim delavcem vedno potrebno število domačih moči dotične stroke, da bi se izvežbali. Dovoljenja za bivanje inozemcev, ki dobivajo službo pri nas, se podelijo le v tem primeru, ako za predmetna dela v naši državi zares nimamo izvežbanega osebja. Od tega splošnega pravila so se delale izjeme samo napram onim tujim državljanom, ki so prišli v našo državo pred svetovno vojno, ali pa za časa svetovne vojne in so pri nas ostali tudi po vojni.

Inozemski delavci

Dalje proti onim inozemcem, ki so prišli v našo državo pred 14. julijem leta 1922, in onim, ki so rojeni v naši državi in ki uživajo olajšave glede zaposlitve na podlagi določb o delavcih iz konvencij. Dalje onim, ki so jugoslovanske narodnosti, in tistim, ki so v našo državo prišli kot begunci. Ministrstvo pa bo seveda v prvi vrsti gledalo, da bo zaposlilo predvsem domače ljudi. Končno omenja delovanje ministrstva za socialno politiko na področju inspekcije dela ter reševanju invalidskega vprašanja. Tu omenja pred kratkim izdano uredbu, s katero je vlada popravila krivico vojnim invalidom, ki so jim bile prizadejane z zadnjim invalidskim zakonom.

Preračun ministrstva za soc. politiko in narodno zdravje je bil nato soglasno sprejet, na kar je predsednik finančnega odbora g. Mağarašević zaključil sejo finančnega odbora.

Prihodnja seja bo jutri dopoldne ob pol 11. Na dnevnem redu je razprava o proračunskem predlogu za zunanje in finančno ministrstvo, nato pa bo razprava o rezervnih kreditih in državnih dohodkih.

Skupščina se snide že v torek

Finančni odbor pospešeno nadaljuje svoje delo ter je seja narodne skupščine sklicana že v torek 28. t. m. z dnevnim redom: volitve odbora za proučevanje mednarodnih konvencij. Na torkovi seji narodne skupščine bo tudi že sporočeno, da je finančni odbor dokončal svoje delo ter pošilja plenumu narodne skupščine svoje poročilo o proračunskem predlogu za l. 1939/40.

Turški zunanji minister v Belgradu

Belgrad, 24. februarja. Nj. Vis. knez namestnik in knežinja Olga sta priredila danes na dvoru na čast turškemu zunanjemu ministru Šukriju Saradzoglu in njegovi ženi kosilo, ki so se ga udeležili vojvodinja Kentska, turški poslanik Ali Hajdar Aktaj in drugi turški dostojanstveniki, predsednik vlade in notranji minister Dragiša Cvetkovič, zunanji minister Cincar-Marković, pomočnik zunanjega ministra Ivo Andrić, minister dvora Antić in drugi.

Belgrad, 24. februarja. Zunanji minister Cincar-Marković je priredil nocoj ob 20.30 v prostorih protokola zunanjeje ministrstva večerjo na čast Šukriju Saradzoglu. Večerje so se udeležili predsednik vlade in notranji minister Dragiša Cvetkovič, turški poslanik Hajdar Aktaj, grški poslanik Babica Roseti, bolgarski poslanik Ivan Popov, romunski odpravnik Dan Geblescu, prometni minister dr. Mehmed Spaho, prosvetni minister Stevan Čirić, min. brez portfelja Franc Snoj, pomočnik zunanjega ministra Ivo Andrić, minister dvora Milan Antić in drugi.

Osebnosti

Belgrad, 24. februarja. AA. V imenu Nj. Vel. kralja in z ukazom kr. namestnikov je na predlog finančnega ministra upokojen viši davčni kontrolor šeste polajazne skupine na davčni upravi v Ljubljani-mesto Josip Pivk.

Belgrad, 24. febr. m. Z odlokom gradbenega ministrstva so postavljeni: v terensko-tehnični sekciji v Spodnjem Milanovu na Donavi: za dnevičarja inž. Demeter Vrhovnik, za tehnika Mirko Macun in Friderik Pavlič. V tehničnem razdelku v Petrovru na Mlavi inž. Albin Grzinić in tehnik Vladimir Pavšek. V terensko-tehnični sekciji v Sarajevu je postavljen inž. Vladimir Seric.

Predvojna državna in deželna posojila

Ljubljana, 24. decembra. Kmalu bo poteklo dvajset let, odkar je bila ustavljena kuponska služba predvojnih papirjev na našem ozemlju. To velja ne samo za državne, ampak tudi za pokrajinske papirje, ki so postali skoraj brez vrednosti. Vendar pa je ureditev tega vprašanja velike važnosti za vse naše gospodarstvo. Vse naše korporacije so že večkrat opozarjale na potrebo te ureditve, ki bo našim krajem prinesla dokončno odločitev, kaj je s temi papirji. To je posebno možno sedaj, ko smo uredili na prizadevanje naših ministrov vprašanje terjatev do dunajske poštne hranilnice. Pri tej ureditvi se je pokazalo, da se mnogo upnikov solah ni več oglašilo, ker so ali izgubili dokumente, ali jih pa zavrgli, saj niso mogli več v polni meri računati, da bodo dočakali ureditev tega vprašanja: od 1918 do 1937 je le predložila dva.

Tudi pri nas je mnogo predvojnih papirjev, ki so izpostavljeni vedni nevarnosti, da se izgube ali zavrgne in bilo bi nujno potrebno, da se to vprašanje vendar enkrat po tolikih letih spravi s sveta.

Zaposlenost v decembru

Po podatkih Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu je bilo v decembru pri vseh njegovih krajevnih organih zaposleno 688.806 delavcev; to pomeni v primeri z decembrom 1938 zvišanje za 14.864, dočim je število zavarovancev v primeri z novembrom 1938 padlo za 39.675. Od decembra 1937 do decembra 1938 je največje povišanje zaposlenosti pri gradbi inženirski, cestni in vodnih zgradb, pri gradbi prevoznih sredstev in pri zasebnih prometnih podjetjih. Zmanjšana je zaposlenost delavstva pri visokih zgradbah, industriji tobaka, hišne eluzinčadi, kovinske in strojne industrije itd.

Od decembra 1937 na 1938 se je absolutna zaposlenost najbolj povečala pri okrožnih uradih, Belgradu, Ljubljani in Osijek, odstotna pa v Splitu in Nisu. Padec izkazuje uradi v Sarajevu, Dubrovniku, Zagrebu, Novem Sadu, Petrogradu in Sušaku.

Povprečna dnevna zavarovana mezda je znašala 23,85 din kar pomeni v primeri z decembrom 1937 povečanje za 0,78 din, v primeri z novembrom 1938 pa za 0,30 din. Skupna zavarovana mezda je znašala decembra 1938 410,75 (decembra 1937 388,66 in novembra 1938 439,9) din.

Bilance

Hrvatska katoliška banka, d. d. Zagreb izkazuje za 1938 povečanje vlog na knjižnice in tek. račune od 21,8 na 22,0 milij. Med aktivni so se povečala menična posojila banke od 21,2 na 23,7 milij., vrednostni, znižale pa na nepremičnine in dolžnike. Čisti dobiček znaša s prenosom 0,9 (0,74) milij. din.

Obrtna kreditna banka v Belgradu. Bilanca za 1937 izkazuje pri glavnici 5,0 milij. din 0,32 (0,32) milij. din. Dividenda ostane neizpremenjena na 5%.

Prekomorska plovba na Sušaku. Pri glavnici 10,0 milij. din in vrednosti brodovja 35,5 (31,3) milij. din znaša čisti dobiček za 1938 s prenosom vred 8,6 (8,3) milij. din.

Znameniti deški pevski zbor Wiener Sängerknaben

Koncert v Tirolah

Heli Finkenzeller, Hans Holt, Fritz Kampers itd.
Muzika: Schmidt Gentner.

Dražba kožuhovine bo 6. marca kot zadnja v tekočem letu. Kdor se ni oddal svojega blaga na to dražbo, naj ga čimprej pošlje na naslov: »Divja koža« Ljubljana — Večesejem.

Tečaj za ličarje in pleskarje v Ljubljani. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice za TOI v Ljubljani priredi strokovni tečaj za marmoriranje in imitacijo lesa in pleskarje in ličarske pomočnike. Tečaj bo v Ljubljani in se prične najbrže 10. marca t. l., trajal bo okrog 10 tedne celodnevno. Poučeval bo poseben strokovnjak, ki ga je dal na razpolago Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Pragi, kjer poučuje na takih tečajih že dolgo vrsto let. Vabimo mojstre in pomočnike pleskarje in ličarske stroke, da se udeležijo tega tečaja. Prijavo s točnim naslovom je poslati Zavodu za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani najkasneje do 5. marca t. l. Prijavniki naj se zaradi pojasnil o pogoji za sprejem v tečaj zgledajo v zborničnem uradu med uradnimi urami v Beethovnovi ulici 10, II. nadstropje, soba št. 27.

Sudetskoneške terjatve v naši državi. Z odstopom sudetskoneškega ozemlja se je znatno zmanjšal naš pasivni klirinški saldo v prometu s Češkoslovaško, ker je nastal nov pasivni saldo za nas (aktivni za sudetskoneške kraje) v prometu s sudetskoneškimi kraji. Sedaj poročajo iz Berlina, da je bila te dni podpisana po predstavnikih obeh vladnih odborov posebna pogodba. Ta pogodba vsebuje določila o likvidaciji poslov, ki so bili sklenjeni pred 11. oktobrom 1938 med jugoslovanskimi in sudetskoneškimi tvrdkami, pa se bodo sedaj likvidirali po nemško-jugoslovanskem kliringu. S tem sporazumom je omogočeno sudetskoneškimi upnikom dobiti njih zneske, plačane v češkoslovaško jugoslovanski kliring, drugače pa bi morali po stanju tega slednjega kliranga čakati na likvidacijo okoli 2 leti. Pri nemški Verrechnungskasse leže že nakazila za izplačila okoli 4 milij. din. Se obatoče terjatve cenijo na nadaljne 4 milijone mark.

Zavarovalnica La Nationale iz Pariza je imenovala za svojega zakonitega predstavnika v naši državi g. dr. Josipa Špoljarija v Belgradu.

Izprememba imena. Ker je banska uprava savelke banovine dovolila g. Milanu Kaufmanu izpremembo rodbinskega imena v Karjanovič Milan, so bile izvedene tozadevne izpremembe v trgovinskem registru pri tvrdki: Slavenska trgovska družba za premož Kaufman in drugi v Zagrebu, v upravnem svetu Jugoslovanske delniške družbe za premož v Zagrebu ter Vrba, rudarska d. d. v Zagrebu.

Nemški kontingent za jugoslovanske narodne ročne izdelke na liskem večesejmu. Nemško gospodarsko ministertvo je odobrilo za uvoz narodnih ročnih izdelkov iz naše države kontingent v znesku 40.000 mark.

Novi trgovinski aranžman s severnoameriškim Zedinjenimi državami. Iz Belgada poročajo, da bo v kratkem uveljavljen nov trgovinski aranžman med našo državo in severnoameriškim Zedinjenimi državami, kjer bo urejeno tudi vprašanje plačilnega prometa. — V zvezi s tem poročajo iz Belgada, da je ustanovljena družba Jugoslovansko ameriška d. d. za medsebojno trgovino.

Gospodarstvo

Državne finance v l. 1937-1938

V četrtak je predložil finančni minister narodni skupščini osnutek proračuna za l. 1939-40. Ob tej priliki je izročil tudi zaključne račune državnih dohodkov in izdatkov za proračunsko leto 1937-38. Tako bo moglo ob razpravi o novem proračunu imeti pred seboj tudi že podatke o financiranju državne uprave za preteklo proračunsko leto 1937-38, dočim je proračunsko leto 1938-39 še v teku.

Sicer smo nekatere podatke že objavili v svojem izjavi tedanjega finančnega ministra g. Dušana Letice (saj nosi računski zaključek tudi še njegov podpis), vendar danes navajamo še nekatere podrobnosti iz teh številke:

Izvajanje proračuna kaže naslednjo sliko (v milij. din): Proračun dohodkov je znašal za leto 1937-38 10.910,0 milij. din (za 1936-37 10.323,5 milij. din), dočim so stvarni dohodki znašali 11.987,1 (1936-37 10.571,4) milij. din, tako da so stvarni dohodki prekašali proračunske za 1.077,1 (247,9) milij. din. Izdatki so bili leta 1937-38 proračunani na 10.910 (10.323,5) milij. din, stvarno pa so znašali 11.083,1 (10.058,6) milij. din, tako da so izkazovali proračunske finance presežek v znesku 908,96 milij. din za 1936-37, za leto 1937-38 pa samo 512,8 milij. din.

Pri presoji drž. financ pa ne smemo upoštevati samo proračunskih dohodkov in izdatkov, ampak gibanje obratne glavne državne blagajne. Ta je imela l. 1937-38 dohodkov 1.448,0 milij. din, od tega prenosa salda iz prejšnjega leta 48,14 in presežek proračunskih dohodkov v znesku 908,96 milij. din (leta 1936-37 so znašali dohodki 2.095,0, od tega aktivni saldo iz prejšnjega leta 436,44 in presežek proračunskih dohodkov 512,8 milij. din). Izdatki pa so znašali po tem računu 1.364,1 (2.646,9) milij. din.

Tako izkazuje celotno gospodarstvo države povečanje aktivnega salda od začetka do konca leta 1937-38 od 48,14 na 83,9 milij. din.

Osebnih in materialnih izdatki

Gibanje osebnih in materialnih izdatkov nam kaže naslednja tabela (v milij. din):

	1936-1937	1937-1938
osebnih	prorač. dejanski	prorač. dejanski
dodatki	2.733,45	2.776,0
materialni	1.436,6	1.391,8
skupno	5.502,14	5.149,47
skupni izdatki	9.672,2	9.301,3
min. prometa	755,9	749,3
skupno	10.428,1	10.058,6

Češko gospodarstvo

Novi proračun za 1939

S preureditvijo Češkoslovaške v zvezno državo je tudi za proračunsko gospodarstvo nastal nov

v filmu prekrasnih melodij nesmrtnih skladateljev Mozarta, Schuberta itd.; Zunanji posnetki so izdelani v središču zimskega športa v Kitzbühelu.

Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

KINO UNION — Telefon 22-21.

položaj. Za leto 1939 bodo v veljavi v Češkoslovaški trije avtonomni proračuni; obenem pa še skupni proračun za vso državo. Priznati je treba, da je češkoslovaška finančna uprava delala kaj nitro in da ima že danes Češkoslovaška svoj proračun za leto 1939. Pomisliti je treba le, kaj je vse lani prestala Češkoslovaška. Njena uprava je poslovala vzorno tudi za druge države vključno težkim izkušnjam.

Skupni proračun Češkoslovaške znaša za leto 1939 3.191 milij. kron in je uravnotežen. Veliki defeciti, katere je bilo treba pričakovati, se pojavljajo šele v proračunu treh delov. Skupni proračun obsega izdatke za drž. poglavarja, parlament, zunanjo službo, vojsko in finančno službo. Vojaški izdatki so zmanjšani od 2.098 na 697 milijonov kron na 1.401 milij. kron. Izdatki zunanje ministrstva so zmanjšani od 149 na 99 milij. kron, zlasti zaradi manjših kreditov za obvestilno službo.

Sam češki proračun (za historične dežele) znaša v dohodkih 4.637,6 milij. kron, v izdatkih pa 5.901,8 milij. kron. Kritje defecita bo mogoče le s posojili. Investicije bodo velike, znašale bodo 1.910 milij. kron. Od tega odpade na investicije pošt in železnice 580 milij. kron, na gradbo ceste zapad-vzhod pa 450 milij. kron. Tudi vse investicije bodo krite s posojili. Od proračunskih izdatkov odpade na prosveto 1.171,8 milij. kron ali skoraj 20%.

Slovaški proračun tudi računa za najetjem večjega notranjega posojila. To notranje posojilo bodo dale češke banke in češki kapital. Nadalje namerava slovaška vlada posebno intenzivno delati na industrializaciji in pospeševanju tujeskega prometa. Tudi zemljiška reforma bo izpeljana dalje. Poleg tega namerava slovaška vlada izpremeniti dedno pravo, ustanoviti na svojem področju 3 gospodarske zbornice na stanovski podlagi in izdati poseben zakon o hotelskem kreditu.

Češki delavci za Nemčijo

Med Nemčijo in Češkoslovaško je bil te dni podpisan sporazum, po katerem bo Nemčija lahko vsako leto najela 50.000 sezonskih delavcev, ki jih nujno potrebuje za svoja velika javna dela, zlasti v stavbištvu, težki industriji in v poljedelstvu. Po tej pogodbi bodo nad polovico zahtevanih delavcev tvorili Čehi, okrog 15.000 bo brezposelnih Slovakov in približno 5.000 Ukrajincev. Vse delavce bo po sporazumu najemal nemški »Arbeitsamt« svobodno na delavskem trgu. Da pa bo to visoko število delavcev pravilno zavedeno in vključeno v nemški gospodarski načrt, bo »Arbeitsamt« po Češkoslovaški organiziral več svojih podružnic, ki bodo delavce v svojem delokrogu najemale, jih po stroki razvrščale in po-

Obratna glavica

Obratna glavica glavne drž. blagajne izkazuje znatno manjši promet kot prejšnje leto. Glavni znesek med dohodki je proračunski suficit za 1937-38 v znesku 908,96 milij. din (skupni dohodki 1.448,0 milij. din). Nato je dohodek od konsolidacijskega posojila države pri Drž. hip. banki v znesku 297,05 milij. din, prenos iz sklada za izplačilo anuitet monopolnega pos. 61,8 milij., saldo obratne glavice iz prejšnjega leta: 48,14, dohodek iz uradniškega sklada: 32,5 milij. din, prihranki iz prejšnjih let 39,2 milij. din itd.

Glavni izdatki pa so šli: za kritje drž. obveznosti iz prejšnjih let: 67,76 milij. din, za odpis terjatev drž. gospodarskih podjetij do konca marca 1936 403,4 milij. din, za izplačila tečajnih razlik 71,3 milij. din, za nekatere druge drž. obveznosti iz prejšnjih let 148,94 milij., za odpis drž. terjatev iz prejšnjih let, ki so neveljavne, 20,2 milij. din itd. Končno so v izdatkih vsebovani tudi izdatki na podlagi raznih odlokov ministrskega sveta v znesku 23,4 milij. din. Tudi vsebuje ta račun izdatke za povračilo neumestno pobranih davkov in dohodkov itd. S tem je za financiranje države bilo izvršeno važno delo, ker se ne bodo več vodili dalje fiktivni računi, ki so samo dajali visoke, toda nerealne številke.

Poleg teh dveh skupin dohodkov in izdatkov (proračunskih ter glavne drž. blagajne) imamo tudi lepo število raznih skladov in ustanov. Ti skladi, katerih je vedno več, so imeli l. 1937-38 dohodkov 876,7 (164,7) milij. din, izdatkov za 442,7 (143,4) milij. din, tako da je imovina skladov narasla od 1.362,84 na 1.796,9 milij. din. Veliko povečanje gibanja je nastalo zaradi tega, ker so šele letos izkazani na novo nekateri skladi, ki niso bili vsebovani v prejšnjih zaključnih računih.

Izboljšanje blagajniškega položaja

Za izvrševanje drž. izdatkov v tekočem letu je morala glavna državna blagajna v prejšnjih letih posegati v velikih zneskih po gotovini, ki je bila vplačana za račun dohodkov naslednjega leta. Ker pa si je država pridobila z izdajo blagajniških zapisikov potrebne gotovinske vsote za premostitev trenutnih potreb do večjega dotoka davkov in dohodkov, so se ti dolgovi iz naslednjega leta stalno zmanjševali. Še na koncu leta 1934-35 so znašala ta izposojila 849,54 milij. din, do konca leta 1937-38 pa so ta izposojila padla na 163,4 milij. din. Vsota blagajniških zapisikov je znašala na koncu 1936-37 965,5 milij. din, na koncu leta 1937-38 pa 1.231,06 milij. din.

šiljale na odredjena mesta v Reich; prav tako jih bo »Arbeitsamt« v primeru potrebe preslal v željeno stroko odnosno delo.

Poleg tega bo Nemčija še posebej najela 8000 čeških delavcev, ki bodo gradili avtomobilsko cesto iz Slazkeje Breslave na Dunaj v onem delu, ki vodi po češkem ozemlju.

V borbi proti brezposelnosti je tudi osrednja češkoslovaška vlada postavila obširen investicijski načrt za gospodarsko pregraditev države. Po tem načrtu se že gradi, in to na več krajih istočasno, avtomobilska cesta iz Prage v ukrajinski Chust. Čim bodo vremenske prilike dopustile, se prične z deli za novo dvotirno progo, ki bo vezala Češko in Moravsko s Slovaško in Karpatsko Ukrajino. Prav tako se bo na spomlad gradil vodni kanal, ki bo spajal Donavo z Odrom in ki se bo naslanjal s priključkom na Labo. Oba kanala bosta imela za vso republiko izreden pomen, z njimi bo Češkoslovaška zvezana s Severnim, Baltičkim in Črnim morjem, kar ji bo prineslo neizmerne gospodarske koristi. Zaradi novih državnih meja si mora Češkoslovaška dograditi celo vrsto novih carinarnic in potrebnih obmejnih poslopj; iz istega razloga dopolnjuje pretrgano mrežo svojih cest in železnic.

Vsa našeta javna dela, ki so grobo preračunjena na štiri milijarde kron, bodo skozi 5 let dajala zaslužek 130.000 delavcem.

Gospodarski načrt češkoslovaške vlade, kakor tudi omenjena nemško-češkoslovaška pogodba o najemanju delavcev, bosta imela za posledico, da odslej v republiko stvarno ne bo brezposelnega delavstva in s tem bi bil rešen tudi najtežji socialni problem današnjega časa.

Zunanja trgovina

Zunanja trgovina. Iz najnovejših podatkov o češkoslovaški zunanji trgovini v zadnjih treh mesecih 1938 in januarja 1939 posnemamo naslednje podatke: V zadnjih treh mesecih 1938 je znašal uvoz iz Nemčije 465,5 milij. kron, od tega iz sudetskoneškega ozemlja 344 milij. kron, izvoz v Nemčijo pa 450 milij. kron, od tega v sudetsko ozemlje 283 milij. kron. Sama trgovina v januarju kaže, da je znašal ves uvoz 810,9 izvoza pa 797,9 milij. kron. Od tega je znašal uvoz iz sudetskoneškega ozemlja 285,1, izvoz tja pa 222,9 milij. kron, tako da je bila češka zunanja trgovina s tem ozemljem znatno pasivna (za 62,2 milij. kron), vsa pasivnost pa je znašala 13 milij. kron, tako da je bila ostala češkoslovaška trgovina aktivna za 49,2 milijonov kron.

Znižanje diskonta na Danskem. Danska narodna banka je znižala diskontno obrestno mero od 4 na 3,5% (obrestna mera 4% je bila v veljavi od 19. novembra 1936).

Novi guverner Češkoslovaške narodne banke. Ker je dosedanja 5letna funkcija doba guvernerja Narodne banke g. dr. Karla Engliša potekla, je Češkoslovaška imenovala za novega guvernerja Češkoslovaške narodne banke g. dr. Vladislava Františka Dvořaka. G. dr. Vl. Fr. Dvořak je poseben znan po svojem delu v zadržništvu, delal pa je tudi že prej v Narodni banki kot član uprave, bil pa je tudi viceguverner zadnje čase.

Zmanjšanje produkcije bakra. Svetovni kartel bakra je sklenil znižati s 1. marcem 1939 produkcijo kvoto od dosedanjih 100 na 95%.

Jadransko-podunavska banka d. d. Belgrad. Občni zbor delničarjev bo 25. marca ob 11 dop.

Borze

Dne 24. februarja.

Svetovne efektne borze

Pariz: malo bolj živahno zanimanje kot včeraj, sicer pa zmerno, trdno.
London: bolj živahno kot včeraj.
Amsterdam: razpoloženje učvrščeno.
New York: dobro razpoloženje ob začetku se je še bolj učvrstilo.

Denar

Angleški funt 238 oz. 253

Nemški čeki 13,80

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt neizpremenjen na 236,10—239,90.

Tudi nemški čeki so ostali neizpremenjeni: v Ljubljani na 13,80 denar, v Zagrebu in Belgradu na 13,70—13,90.

Grški boni so beležili v Zagrebu 35,375 blago, v Belgradu 34,65—35,35.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 3.682.492, v Belgradu 5.349.000 din. V efektih je bilo v Belgradu prometa 125.000 din.

Ljubljani — tečaj s primom:

Amsterdam 100 hol. gold.	2325,30—2363,50
Berlin 100 mark	1756,12—1773,88
Bruselj 100 belg.	734.—746.—
Curih 100 frankov	995.—1005.—
London 1 funt	204,67—207,87
New York 100 dolarjev	4348.—4408.—
Pariz 100 frankov	115,37—117,67
Praga 100 kron	149,65—151,15
Tret 100 lir	229,95—233,05

Curih. Belgrad 10, Pariz 11,6675, London 20,6475, New York 40,375, Bruselj 74,075, Milan 23,15, Amsterdam 234,25, Berlin 176,62, Stockholm 106,325, Oslo 108,75, Kopenhagen 92,175, Praga 15,05, Varšava 89,10, Budimpešta 87,25, Atene 3,90, Carigrad 3,60, Bukarešta 3,37, Helsingfors 0,105, Buenos-Aires 101,375, Sofija 5,40.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 475 —477

v Zagrebu 474 —475

v Belgradu 474,25—475,25

Ljubljana. Drž. papirji: 7% investicijsko posojilo 101—102, agrarji 61,50—62,50, vojna škoda promptna 475—477, begunske obveznice 91—92, dalm. agrarji 91—92, 8% Bleravo posojilo 101 do 103, 7% Blerovo posojilo 95—96, 7% posojilo Drž. hip. banke 100—102, 7% stab. posojilo 98,50—100. Delnice: Narodna banka 7800—7850, Trboveljska 185—195.

Zagreb. Vrednostni papirji: 7% inv. pos. 101—101,50, igrarji 61—62,50, vojna škoda promptna 474—475 (475), za konec maja in junija 475 blago, begl. obv. 90,25—91, dalm. agrarji 90—90,75 (90,75) 4% sev. agrarji 61—61,50 (61,25), 8% Bler. pos. 101—102, 7% Bler. pos. 95—96 (95,50), 7% pos. DHB 100 denar, 7% stab. pos. 98,50 denar. — Delnice: Narodna banka 7800 denar, Priv. agrarna banka 227 denar, Trboveljska 180 denar, Gutmann 35—40, Tov. sladk. Bečkerek 500 blago, Osj. sladk. tov. 78—100, Osj. livarna 1,75 blago, Jadranska plovba 350 denar.

Belgrad. Državni papirji: 7% inv. pos. 101 denar, agrarji 61—61,25, vojna škoda promptna 474,75—475,25 (475), za konec aprila 473,50—474 (473,50), begl. obv. 90,75—91, (91, 90,75), dalm. agrarji 90,50—90,75 (90,50), 4% sev. agrarji 61—61,25, 8% Bler. pos. 101—102, 7% Bler. pos. 94,50—95 (94,50), 7% pos. DHB 100 denar. — Delnice: Narodna banka (7925), Priv. agrarna banka 230 denar (drobni komadi).

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizprem. Tend. neizprem., promet srednji.

Sombor. Pšenica: bač. okolica Novi Sad in Sombor 153—155, slav. in gornja ban kosa duplika 153—155, gornja ban, južna ban. 153—155, srednja bač. 153—155, šlep Tisa kanal 153—155, srem. kosa duplika 153—155, gornja bač. kos. dupl. 154—156, srem. Sava 152—154, Tika šlep 155—157, bač., ban šlep Dunav 154—156, srem. Dunav 153—155, šlep Begej 154—156. — Koruza: bač. 96—98, bač. sušena spomladanska 108—110. Fižol: bač. beli 280—285, Tend. neizprem. Promet 47 vagonov.

Živinski sejmi

Ptujski svinjski sejem 22. februarja. Prignanih je bilo 116 evinj in 83 praecov, skupno 199 glav, od tega prodanih 95 komadov. Cene so bile naslednje: praeci od 6—12 tednov stari 105—140 din za komad, pršutarji 7—7,25, debele evinje 7,50 do 7,75, plemenite svinje 6—7,25 din za komad. — Prihodnji svinjski sejem bo 1. marca 1939.

Zivinski sejem v Ptuj 21. februarja. Prignanih je bilo (v oklepajih število prodanih volov): 17 (6) volov, 85 (37) krav, 4 (2) bika, 23 (11) telic, 1 tele, 190 (23) konj, 2 (1), žrebeti skupno 322 (80) komadov. Cene so bile naslednje: vol: 2,50—4, krave 2—3, biki 3—3,90, telice 3,5—5 za 1 kg žive teže. Konji 600—3600 din za komad. — Prihodnji živinski sejem bo 6. marca 1939.

Zivinski sejem v Lendavi, dne 16. febr. 1939. Dogon: 195 goveje živine. Prodanih je bilo le 32 glav, ker je bil sejem zelo slabo obiskan in ni bilo kupcev. Tudi cene so bile zelo slabe: biki 3—4 din, telice 3—4,50 din in krave 1,50—3 din za kg žive teže.

Dolg Frankove Španije v Italiji. V Rimu so uradno objavili, da je dosegel skupni dolg nacionalistične Španije v Italiji 4 milijarde pezeta v zlatu. To pomeni, da znaša skupni dolg nacionalistične Španije Italiji 58 milijard dinarjev. Pripominjamo, da je znašal na koncu leta 1935 ves španski državni dolg 21,8 milijard že znatno razvedenih pezeta. Po sporazumu vlade v Burgozu in italijanske vlade bo nacionalistična Španija ta dolg odplačala v 10 letih.

Senzacionalen utopističen vefilmi